

Що діти найбільше люблять у дитячому садку? Звісно ж, прогулянку! На прогулянці можна зробити багато цікавого — побігати, погойдатися на гойдалках, покататися на велосипеді, полити квіти на клумбі, поспостерігати за комахами у траві, помилуватися хмарками в небі. Можна взяти фломастери, олівці чи крейду й намалювати картину. Або пограти на майданчику. Наприклад, уявити себе капітаном і спрямувати корабель до далеких островів в безмежному океані. А друзі стануть командою корабля чи жителями далекої країни.

Для дітей прогулянка — час розваг, активних рухів, радості спілкування й пізнання. Для вихователя — це пора творчих активних дій, реалізації цікавих для малюків пізнавально-розважальних завдань. Як необхідно підготуватися вихователю і що продумати, аби звичайна прогулянка стала для дітей подією?

Що слід врахувати

Насамперед продумайте, що очікують діти від прогулянки і чого ви хотіли б їх навчити, які риси виховати, які здібності розвинути.

Прогулянка — оптимальний час для всебічного гармонійного розвитку дітей, створення в них радісного настрою, виховання базових якостей особистості, розвитку пізнавального інтересу.

Особливу увагу приділіть руховому режиму. Діти люблять самотійну рухову активність.

Щоб активізувати **пізнавальний інтерес** дошкільників, систематично проводьте різноманітні спостереження. І не біда, якщо ви спланували спостереження за тінню, а сонце щільно затулило хмари. Орієнтуйтеся на ситуацію і творчо використовуйте можливості, надані природою і найближчим оточенням. Дайте дітям уявлення про живу й неживу природу, професії батьків та розуміння важливості праці інших дорослих, навчіть їх дотримуватися правил дорожнього руху та безпечної поведінки. Спостерігайте за сезонними змінами в природі, працею дорослих, транспортом тощо. Змістове наповнення прогулянки змінюйте з огляду на інтереси дітей групи, попередню діяльність, мету.

Для найбільш зацікавлених розумників влаштуйте **дослідницьку лабораторію** і досліджуйте все, що їх оточує. Задовольняйте їхній допитливий розум щоденними відкриттями: чому пісок сиплеться, а вода ллється; куди поспішають мурахи; як бджоли знаходять дорогу до свого вулика. Проводьте нескладні досліди із сухим та мокрим піском, веселкою, випаровуванням води тощо.

Не забувайте під час ігор і розваг про **розвиток інтелекту**. Формуйте елементарні математичні уявлення, навчайте орієнтуватися у просторі, розвивайте образне і логічне мислення, граючи з дітьми в ігри-стратегії, різні дидактичні, настільно-друковані ігри, як-от танграми, математичні лото тощо. Організуйте вимірювання ширини доріжок чи довжини грядок кроками, пошукову діяльність за планом, конструювання за схемою, визначайте напрямок вітру за допомогою стрічок чи млинків тощо.

Під час бесід, полілогів, дискусій уточнюйте і розширюйте уявлення дошкільників **про життя у соціумі**, правила моральної поведінки та етикет.

Розглядайте та обговорюйте предметні й сюжетні картини, грайте в тематичні лото, складайте пазли різноманітної тематики. Час прогулянки оптимальний для виховних впливів. Під час праці, ігор та інших видів діяльності виховуйте такі **базові якості особистості**, як працелюбність, спостережливість, милосердя, дбайливе ставлення до природи, лідерські риси тощо.

Створіть умови для сюжетно-рольових ігор. Саме під час рольових ігор ви матимете змогу вправляти дошкільників у **моральних вчинках**, навчати домовлятися для спільної діяльності та стимулювати прояви дружніх товариських стосунків: поділитися іграшками, поступитися роллю тощо. Пам'ятайте, що діти досягають найвищого градусу **позитивних емоцій** під час різноманітних розваг та ігор, особливо змагальних.

Під час планування прогулянок завжди орієнтуйтеся на інтереси дітей, передбачайте завдання, які важливі для індивідуального розвитку кожної дитини.

Від чого залежать тривалість і вид

Тривалість прогулянки в кожній віковій групі **залежить від сезону**. Для перебування дітей на свіжому повітрі відводьте до чотирьох-п'яти годин на день. Улітку цей час дещо збільшуйте: у приміщенні діти мають лише їсти, спати й ховатися від негоди.

У закладі дошкільної освіти планують дві прогулянки: дену — після ігрових занять; вечірню — після полуденка.

Прогулянки у першу половину дня в різних вікових групах організуйте щодень. Плануйте прогулянки на території закладу як максимально вільну діяльність дітей: виносьте атрибути для сюжетних і рухливих ігор, знаряддя для праці в природі, матеріали для дослідів.

Як створити оптимальні умови

Зазвичай прогулянку проводять на ігровому груповому майданчику. Його обладнання має відповідати гігієнічним і педагогічним вимогам. Урізноманітніть дизайн ігрового майданчика разом з батьками. Це дасть змогу врахувати вікові можливості та інтереси дітей. Наприклад, улаштуйте оригінальні клумби увигляді рабатов, міксбордерів чи вертикальних квітників біля тіньових навісів. Там діти висіватимуть насіння квітів, висаджуватимуть розсаду, доглядатимуть за рослинами. А також облаштуйте місця для ігор із піском, водою.

Прикрасьте майданчик, щоб він мав естетичний, яскравий вигляд. Врахуйте **зміну сезонів** — забезпечте варіативність дизайнерських рішень. У теплу пору року прикрашайте тіньові навіси гірляндами, прапорцями різного кольору та конфігурації. Узимку — скористайтеся прикрасами із природного та залишкового матеріалів: разом з дітьми створюйте орнаменти з різноколірних крижинок, а з пластикових пляшок — клумби з казковими квітами. Яскраво оформлений майданчик викликає в дітей стійкі позитивні емоції, бажання йти на прогулянку, сприяє розвитку художньо-естетичного смаку.

Як організувати і провести

Організують і проводять щоденні прогулянки у кілька етапів:

- підготовчий;

- практичний — власне прогулянка;
- аналітичний.

Підготовчий етап

Визначте структуру прогулянки, сплануйте зміст пізнавально-розвивальної роботи й продумайте методіку проведення кожної **структурної складової**:

- спостереження;
- праця у природі та на майданчику;
- ігрова діяльність;
- індивідуальна робота;
- самостійна діяльність дітей.

Послідовність проведення складових прогулянки залежить від:

- пори року;
- індивідуальних та вікових особливостей дітей;
- пізнавальних інтересів дітей;
- попередньої діяльності.

У холодну пору вихователі проводять ігри з більшим рівнем рухливості, в теплу — ігри з піском та водою.

У молодшому дошкільному віці прогулянку починають зі спостереження, у старшому — із трудових доручень чи гри.

Після фізкультурних чи музичних занять прогулянку починають зі спостереження чи милування природою. Після занять з логіко-математичного розвитку чи розвитку мовлення — з рухливих ігор.

Готуйтеся до прогулянки послідовно

Структуру підготовки до прогулянки умовно можна представити в такий спосіб:

- сюрпризний момент й організація дітей;
- пригадування послідовності одягання та взування на прогулянку.
- процес одягання та взування, індивідуальні бесіди з дітьми, спілкування дітей між собою тощо.

Дітям потрібні свобода й час для ігор, особливо на свіжому повітрі. А щоб було достатньо часу для прогулянки, слід швидко одягатися та взуватися.

Сюрпризні моменти — це неочікувані веселі включення, які завжди викликають у дітей шквал емоцій. Неочікуваний сюрприз створює ситуацію новизни, піднесений настрій. Сюрпризні моменти активізують діяльність дітей як під час занять, так і у повсякденному житті, зокрема під час підготовки до прогулянки. Дошкільнику цікаво все, окрім бездіяльності. Звісно, сюрпризний момент не просто вигадати. Адже необхідно, щоб він стимулював ту діяльність, яку передбачає освітній процес і зумовлює життєва ситуація. Тут творчості вихователя немає меж. Скористайтеся віршами чи загадками для створення образу персонажа, що зазирне в гості. Листи, телеграми, дзвінки від казкових персонажів, що потрапили в біду і потребують допомоги — будь-яка інтрига зацікавить дітей і спонукатиме їх діяти швидко.

У групове приміщення до дітей приходить Зайчик. Це може бути незнайома дітям іграшка. Зайчик розповідає, що на їхній ліс напала стара Лінь.

Від цього рослини перестали рости, тварини не годують своїх діточок. Усі дерева стоять у павутині. Ліс став, ніби мертвий. Зайчик просить дітей швиденько вдягнутися й під час прогулянки своїми вчинками, що свідчать про їхню працелюбність, допомогти лісу — звільнити його від старої Ліні. А далі все залежить від плану прогулянки.

Щоразу, готуючись до прогулянки з дітьми, вихователі зітхають: «Хоч би швидше вдяглися та взулися!» І щоб прискорити цей процес, вони починають активно допомагати дітям, вдаючись до вказівок і прямого втручання. А спробуйте інакше: не поспішайте! Оберіть спокійний, але чіткий ритм і використайте цей час, щоб:

- формувати в дитини навички самообслуговування;
- виховувати самостійність, бажання допомагати іншим та культуру спілкування;

- розвивати дрібну моторику рук;
- збагачувати чуттєвий досвід.

Зважайте, що попереднє вдумливе планування прогулянки безпосередньо впливає на організацію й проведення підготовки до неї.

Як справжній режисер, готуючись до прогулянки, врахуйте такі чинники:

- час проведення (перша чи друга половина дня) і погодні умови;
- вік і контингент дітей;
- бажання чи небажання дітей іти на прогулянку;
- власний план прогулянки та очікування від неї дітей;
- наявність інвентарю та відповідного обладнання;
- зміст попередньої та наступної діяльності дітей тощо.

Такий підхід допоможе оптимізувати підготовку до прогулянки у будь-якій віковій групі закладу дошкільної освіти.

Перш ніж розпочати одягання і взування, пригадайте з дітьми послідовність дій. Маленькій дитині складно впоратися з великою кількістю речей, особливо взимку. Малюк, а часом і дошкільник може заплутатися, коли слід вдягати светр, шарф, рукавички, колготи, шапку та ще багато речей. Аби допомогти дітям запам'ятати послідовність одягання, відобразіть алгоритм цього процесу в картинках і повісьте його в роздягальні на рівні очей дітей. А для найменших таку зорову опору найліпше розмістити на внутрішній стороні дверцят кожної шафки.

Наочним посібником для засвоєння послідовності одягання також може бути дидактична лялька. Граючи з малюками, проговорюйте всі етапи одягання: спочатку — шкарпетки, штанці, а потім взуваємо черевички.

Організувати процес одягання дітей на прогулянку доволі складно. Слід бачити одночасно всіх, навчати все робити правильно, за потреби вчасно прийти на допомогу. Важливо, щоб діти виконували дії послідовно й одночасно, аби не спітніли й не втомилися чекати на прогулянку. Домогтися більш-менш однакового темпу одягання допоможуть різні прийоми. Наприклад, дорослий може:

- демонструвати власний приклад одягання та взування;
- показувати потрібний одяг та взуття в картинках;

- задавати темп порядковою лічбою;
- використовувати пісковий годинник;
- вмикати ритмічну музику чи пісеньки про одягання.

У процесі одягання спілкуйтеся з дітьми і заохочуйте їх до цільового спілкування. Адже навіть попросити про допомогу дитині часом не просто. Наголосимо, що педагогічне спілкування має:

- бути особистісно орієнтованим, відбуватися на суб'єкт-суб'єктному рівні;
- надавати дітям змогу оцінити свої дії, вчинки і результат діяльності;
- забезпечувати оптимальне, адекватне сприяння дитині.

Приділяючи увагу одній дитині, постійно тримайте в полі зору всіх інших. Вчасно запобігайте конфліктам. Відзначайте тих, хто за власною ініціативою допоміг комусь із однолітків, навів порядок у шафі чи роздягальні тощо.

Навчайте самостійності планомірно

Якщо ви вирішили навчити малюка двох-трьох років одягатися самостійно, запасіться терпінням і гумором. Дайте йому змогу виявити самостійність. Адже головний девіз дітей цього віку — «Я сам» («Я сама»). Коли ініціатива йде від дитини, вона намагатиметься оволодіти новою «дорослою справою». Дорослим — вихователям та батькам — залишиться лише допомогти й навчити її певних тонкощів.

Допомагаємо, але не потураємо

Якщо дитина наполегливо просить вашої допомоги під час одягання, не варто їй відмовляти, але допоможіть лише частково. Наприклад, допоможіть просунути ніжки в штани, але не натягуйте їх на талію; допоможіть взути черевички, але не застібайте липучки. Не закріплюйте у свідомості малюка думку, що достатньо покапризувати — і дорослі одягнуть його самі. Вирішили вчити дитину одягатися — будьте наполегливі й послідовні.

Використовуючи ігрові прийоми, підтримуйте й розвивайте прагнення дитини одягатися самотужки й допомагати одягатися іншим. Спонукайте малюка формувати навички самообслуговування.

Під час рольових ігор запропонуйте дитині одягнути ляльку або ведмедика, дібрати для них одяг та взуття за сезоном.

Розвиваємо моторику рук

Навчання застібати гудзики стане в пригоді не лише під час одягання сорочки чи кофтинки, а й сприятиме розвитку для дрібної моторики рук малюка. Зовсім нескладно для цього виготовити оригінальний розвивальний килимок з кишеньками, зручними петельками та іншими елементами, що застібаються на гудзики різних розмірів і форм.

Малюки двох-трьох років від таких ігор зазвичай у захваті. Для розвитку навички шнурування можна дібрати вже готові набори-шнурівки. Нині в дитячих магазинах можна знайти варіанти таких ігрових посібників на будь-який смак.

Не підганяємо

Діти цього віку одягаються повільно, проте роблять це не навмисно. Ця навичка для них доволі нова і незвична. Багатьом дорослим не вистачає терпіння дочекатися, поки дитина самостійно збереться на прогулянку. І вони беруться вдягати її самі ще до того, як у неї виникає необхідність звернутися по допомогу. Після цього в дитини можуть опуститися руки. Адже дорослий, відбираючи у малюка ініціативу в одяганні, фактично говорить своєю поведінкою: «Ти ще маленький, ти не вмієш робити це добре! Я зроблю це за тебе!». То навіщо старатися, якщо навіть найближчі люди не вірять у твої сили?!

Не пришвидшуйте дії дитини. Інакше вона може втратити ентузіазм. Не критикуйте її за неправильно одягнені речі й не переодягайте одразу ж. Не фіксуйте увагу на невдачах і недоліках. Пожартуйте, нехай дитина почує насамперед похвалу, відчує, що ви по-доброму оцінюєте її вчинок.

Якщо ви зібралися планомірно привчати дітей самостійно одягатися, починайте збиратися на прогулянку вчасно, щоб у вас не виникало необхідності поспішати й нервувати.

Добираємо одяг, який просто одягати

Однак одного бажання самостійно одягнутися дитині може бути недостатньо. Їй ще потрібні поради та підказки, а іноді й допомога дорослого. Дитині може бути складно визначити лицьову сторону й виворіт одягу, перед і спинку кофтинки чи платтячка.

Намагайтеся дібрати дитячий гардероб так, щоб «обличчя» було значно яскравішим за виворіт, шви помітні, а на грудці чи на спинці був малюнок, який складно не помітити.

Інколи малюки, які можуть одягнутися, вередують й відмовляються це робити тому, що на психологічному рівні запам'ятали, як їх колись лаяли за неправильно одягнені речі. Вони не бажають повторення цієї стресової ситуації.

Дитина може відмовлятися від самостійного одягання також тому, що одягнути деякі речі свого гардеробу їй не по силах. Її можуть збентежити надто тугі комірці на кофтинках, велика кількість гудзиків, шнурків, необхідність підперезувати брюки ременем тощо. Радьте батькам добирати одяг, який просто одягати. Такі самі вимоги — до взуття. Туфлі мають бути достатньо широкими, а про хитромудрі застібки й шнурівки на якийсь період ліпше забути, віддавши перевагу липучкам.

Організуйте дітей граючи

Закріпити набуті знання і вміння малюків, мотивувати їх до дій допоможуть дидактичні та рольові ігри. Навчайте дітей об'єднувати речі за певними ознаками в грі «Що одягнемо, а що взуємо». Змістове наповнення цієї гри можна змінювати відповідно до сезону. Гра «Скажи ввічливе слово» стимулюватиме елементарні моральні прояви в поведінці під час одягання та спілкування з іншими. А ще — допоможе малюкам навчитися ввічливо просити, дякувати, поступатися тощо.

Використовуйте твори художньої літератури, зокрема пісеньки, віршики, утішки, чистомовки про взуття й одяг. Малі фольклорні форми допоможуть пожвавити процес й утримати увагу малюків.

Дошкільника трьох-чотирьох років, навіть впертого й примхливого, можна зацікавити одяганням. Перетворіть цей процес на захопливу гру. Дівчаткам запропонуйте стати фотомоделями. Їм потрібно постійно змінювати вбрання для чергової фотосесії. А робити це слід у певній послідовності. Хлопчикам цікаво пограти, наприклад, у пожежників. Вони мають швидко й правильно вдягнути обладунки, щоб вчасно загасити пожежу.

Також пропонуйте дітям цього віку дидактичні ігри.

«Одягни за порядком» — закріплюємо послідовність одягання речей,

«Зав'яжи шнурочки другові (стрічку подрузі)» — виховуємо прагнення допомогти іншому, якщо той про це просить;

«Що зайве в одязі (взутті)» — вчимо добирати одяг і взуття відповідно до статі, сезону, місця (у гості — гарну сукню, на пляж — купальний костюм тощо);

«Опиши предмет» — уточнюємо й закріплюємо знання дітей щодо сезонного одягу та взуття, їхніх якостей та властивостей;

Зі старшими дошкільниками використовуйте елемент змагання, заохочення. Змагальна мотивація пришвидшить дії, допоможе дітям закріпити правильний алгоритм дій.

- «Хто швидше одягнеться та взується?» — закріплюємо правильну послідовність та швидкість одягання речей.

- «Що зайве в одязі, взутті» — уточнюємо й закріплюємо знання дітей щодо сезонного одягу та взуття.

- «Чого не вистачає?» — визначаємо, яких речей не вистачає у процесі одягання та взування.

- «Що з чого зроблено» — уточнюємо й закріплюємо знання дітей щодо назв матеріалів, з яких виготовлено одяг та взуття, їхніх якостей та властивостей.

- «Відгадай (загадай) загадку!» — закріплюємо вміння відгадувати загадки на тему одягу, складати описові загадки про предмети одягу, взуття тощо.

Створіть спільно з дітьми роздягальну кімнату для ляльок. Наповніть шафки сезонним одягом і взуттям. Діти шести-семи років вже самі спроможні вигадувати різні варіанти сюжетно-рольових та режисерських ігор із запропонованими атрибутами. Такі ігри сприятимуть не лише закріпленню правил одягання, а й вихованню бережливого ставлення до особистих речей і предметів спільного користування. Діти навчатимуться допомагати одне одному, бути акуратними й охайними, опановуватимуть культуру поведінки в роздягальній кімнаті.

Пропонуємо у незвичний спосіб навчити дітей швидко одягати куртку чи пальто.

Сядьте на підлогу (ноги схрещені), покладіть свою куртку (пальто) зовнішньою стороною на підлогу, комірцем до себе. Запропонуйте одній дитині

так само покласти свою курточку. Після цього обидві руки просуньте у рукави куртки і різко перекиньте ними куртку через себе. Куртка одягнута! Нехай дитина зробить так само. Відтак запропонуйте решті дітей вслід за вами виконувати всі дії. Обов'язково похваліть словами або підтримайте оплесками тих, кому вдалося одягти куртку (пальто) з підлоги і підбадьорить тих, у кого це ще не дуже добре виходить.

Дітям сподобається такий процес одягання і з часом вони саме так одягатимуть свої курточки на прогулянку. Єдина вимога: підлога має бути чистою, а кімната — просторою.

Самостійне вдягання та взування — важлива віха в розвитку дитини. Тому слід намагатися навчити її цього ще в молодшому дошкільному віці, а закріпити — у старшому, перетворивши цю сходинку дорослішання на захопливу гру, повну відкриттів і маленьких перемог.

Практичний етап

Найбільш цікавий і насичений етап — сама прогулянка.

Спостереження — обов'язковий елемент прогулянки. У плані зазначайте об'єкт або тему спостереження, мету його проведення, основні питання для обговорення. Окрім цього, підтримуйте спостереження з ініціативи дітей за об'єктами рослинного і тваринного світу, явищами природного та соціального довкілля. У ході спостережень спонукайте дітей ставити запитання та самостійно шукати відповіді на них.

На запитання дитини «Чому квіти пахнуть? Чому квіти пахнуть по-різному?» **не поспішайте давати відповідь** і розповідати про ефірні масла. Запитайте: «А ти сам/сама як думаєш?», «Кого ти бачиш біля квітів?», «Що роблять біля квітів комахи?», «Чи корисно це для квітів і чому?», «Яке значення це має для людей?». Узагальніть та уточніть інформацію й попросіть дітей по завершенні прогулянки або в другу половину дня намалювати комікси «Дружба комахи і квітки».

Часом дитина прагне побути на самоті, споглядаючи чи розмірковуючи. Надайте їй таку можливість, а відтак обов'язково поспілкуйтеся з нею. В індивідуальних бесідах з дітьми використовуйте форму «Я — повідомлення».

Діти отримують найбільше **позитивних емоцій** під час різноманітних розваг та ігор, особливо змагальних

Зверніться до дитини зі словами: «Я помітила, як ти уважно спостерігав за метеликом. Тепер ти знаєш, які квіти йому подобаються найбільше? Як ти думаєш, чому? А тобі які квіти подобаються?».

Праця на майданчику. Зміст і форми трудової діяльності дітей на прогулянці корелюйте відповідно до пори року та стану погоди. Плануйте такі **види праці**:

- господарсько-побутова;
- в природі;
- художня тощо.

Форми організації дітей: індивідуальні, групові, доручення, колективна праця. У літній період й восени організовуйте працю на городі, спільно з дітьми збирайте урожай, насіння квітів і трав для годівлі птахів. Узимку згрібайте сніг,

розчищайте доріжки тощо. Трудові завдання мають відповідати можливостям дітей і водночас вимагати від них певні вольові і фізичні зусилля.

Ігрова діяльність. Ігри посідають значне місце на прогулянці. В іграх діти уточнюють і поглиблюють уявлення про довкілля, вправляються у спілкуванні з дорослими й однолітками, проявляють особистісні якості.

У *молодшій групі* грайте разом із дітьми, виготовляйте необхідні атрибути для гри, поповнюйте та урізноманітнюйте їх.

У *середній* — підтримуйте ідеї дітей та привносьте власні пропозиції щодо розвитку сюжету.

У *старшій групі* — створюйте умови, що мотивуватимуть дітей до гри, керуйте сюжетно-рольовою грою опосередковано.

Під час вечірньої прогулянки запросіть батьків приєднатися до дитячої гри. Це подарує вихованцям багато позитивних емоцій, захопливих вражень та сприятиме формуванню комунікативних навичок.

Подбайте, щоб під час прогулянки всі діти були активні, ніхто не змерз і не перегрівся. Регулюйте зміну діяльності — забезпечуйте оптимальний руховий режим. Тим, хто багато бігає, запропонуйте спокійніші ігри й навпаки.

Рухливі ігри. Проводьте рухливі ігри, враховуючи попередню діяльність дітей. Ігри високої рухливості пропонуйте дітям на початку прогулянки після статичних занять — малювання, ліплення тощо. Після фізкультурних та музичних занять у середині чи в кінці прогулянки проводьте малорухливі ігри та ігри середньої рухливості. Обов'язково враховуйте емоційний стан, настрої дітей та їхні бажання.

Також важливі чинники, які слід брати до уваги при доборі рухливих ігор, — пора року, погода, температура повітря та час проведення прогулянки. Взимку, коли одяг заважає рухам, регулюйте навантаження, щоб убезпечити дітей від перегрівання і перевтоми. Особливий контроль — за іграми з бігом, лазінням, стрибками.

Протягом року розучують з дітьми 10-15 нових рухливих ігор. Значний інтерес викликають у дітей такі види ігор:

- ігри-естафети;
- сюжетні рухливі ігри;
- ігри з елементами спорту;
- народні рухливі ігри;
- ігри-забави;
- ігрові квести.

Нові ігри в усіх групах розучують 3-4 дні підряд.

Щоб утримати стійкий інтерес дітей до рухливої гри:

- ✓ ускладнюйте правила;
- ✓ збільшуйте тривалість гри;
- ✓ змінюйте сюжет, атрибути тощо.

Організуючи гру з дітьми молодшого віку, беріть на себе роль ведучого, створюйте бадьору, емоційну атмосферу, залучайте всіх вихованців до гри, активізуйте їхні дії.

Наприклад, усі діти «миші», а вихователь — «кіт», усі діти «горобчики», а вихователь — «автомобіль».

Коли малюки засвоїли правила гри, роль ведучого можна доручити дитині.

Діти четвертого року життя особливо емоційно сприймають образи, приміряють їх на себе. Спонукайте дітей правильно виконувати рухи: стрибати, як зайчики, йти тихо, як мишки тощо. Тривалість гри становить в середньому 5-8 хв., кількість повторень — 3-4 рази.

Діти п'ятого року життя надмірно рухливі, не можуть раціонально використовувати свої сили в грі. Тому особливу увагу звертайте на дозування ігор, стежте, щоб активні рухи чергувалися з короткотривалим відпочинком. Рухові вміння дітей п'ятого року життя удосконалюються і розширюються. Відповідно урізноманітнюйте й рухливі ігри. Пропонуйте дітям ігри з такими основними рухами, як метання, лазіння, стрибки. Однак, якщо вони відчують певні труднощі у спільних іграх, то на прогулянці їх варто проводити за підгрупами. Тривалість рухливої гри в середній групі становить 8-10 хв., кількість повторень — 3-5 разів.

Руховий досвід *дітей шостого року життя* значно збагачується. Це дає змогу використовувати в іграх рухи вищої складності: біг зі зміною темпу, кидання і ловіння м'яча, стрибки. Діти часто обирають ігри зі скакалками, обручами, м'ячами. Рухові дії з предметами дають змогу дитині вдосконалити рухові навички — влучити м'ячем у ціль, упіймати м'яч, прокотити обруч до фінішу тощо. Для реалізації однієї мети можна підібрати кілька ігор. Наприклад, навички метання діти вдосконалюють в іграх «Серсо», «Влучи в корзину», «Мисливці й зайці».

Старші дошкільники залюбки грають у командні ігри змагального характеру. Під час таких ігор діти вже здатні підпорядкувати свої інтереси інтересам команди, вони виявляють рішучість, витримку, спритність, докладають вольові зусилля.

Тривалість безперервного бігу зі швидкістю вище середньої для дітей шостого року життя становить 30-35 секунд за одне повторення. Кількість повторень — 4-6 разів. Між повтореннями обов'язкові паузи для відпочинку. Загальна тривалість рухливої гри — 10-12 хвилин.

Індивідуальна робота з дітьми. Плануйте індивідуальну роботу з дитимиза всіма розділами освітньої програми. Використовуйте:

- бесіди;
- розучування віршів;
- дидактичні ігри та вправи;
- малювання, ліплення, конструювання;
- вправляння в основних рухах;
- складання різних видів розповідей;
- розгадування/загадування загадок.

Щоб індивідуальна робота була ефективною, спостерігайте за настроєм дитини, рівнем її активності під час ігрових занять тощо. Відтак, за необхідності, вносьте зміни до індивідуальних завдань. Наприклад, замість

запланованого виконання основних рухів запропонуйте відгадати загадки про спортивне знаряддя; замініть вправлення у правильній звуковимові на спостереження за комахою й запропонуйте її описати.

Самостійна діяльність на прогулянці є корисною для дітей лише в оптимально створеному розвивальному середовищі. Тоді діти досягають певного рівня самостійності в різних видах діяльності: ігровій, комунікативній, руховій, пізнавально-дослідницькій, продуктивній (малювання, ліплення, художня праця), трудовій тощо.

Якщо в спільній діяльності з дітьми вихователь діє як рівний партнер, то в самостійній діяльності він виступає опосередкованим координатором.

Для самостійної рухової діяльності дітей готуйте необхідний інвентар: м'ячі різних розмірів, кеглі, скакалки, бадмінтон, кільцекид, серсо, три- та двоколісні велосипеди тощо. У зимовий період використовуйте лижі, санчата, формочки для нескладних дослідів зі снігом і льодом, відерця, палички для малювання на снігу, короби різної величини для формування снігових цеглин, зводьте снігові фортеці, лабіринти, палаци тощо.

Аналізуємо результати прогулянки

Детальний аналіз прогулянки, обговорення з дітьми її перебігу та результату дає змогу вихователю вдосконалити освітню роботу, поліпшити взаємодію з дітьми та власну педагогічну майстерність.

Творчий підхід до підготовки й проведення повсякденної прогулянки перетворює її на яскраву подію дня, позитивно впливає на морально-емоційне благополуччя і розвиток дитини. А вихователь упевнюється у своїх професійних здібностях і отримує задоволення від належно виконаної справи.

За матеріалами статей:

Ганна Беленька, Ірина Товкач «Як весело й цікаво підготуватися до прогулянки» / журнал Вихователь-методист дошкільного закладу, 2018 № 5.

Ганна Беленька, Марина Машовець «Прогулянка – час яскравих вражень, активності й пізнання» / журнал Вихователь-методист дошкільного закладу, 2018 № 6.